

ESTREA EN NUMAX: 02.06.2017 | V.O.S.G. | TODOS OS PÚBLICOS

Correspondências (2016, 145')

Dirección: Rita Azevedo Gomes

Guión: Rita Azevedo Gomes a partir da correspondencia de Sophia de Mello e Jorge de Sena

Participación: Rita Durão, Luís Miguel Cintra, Mário Barroso, Tânia Dinis, Anna Leppänen, Pierre Léon, Francisco Nascimento, Luna Picoli-Truffaut, Hugo Tourita, Eva Truffaut

Son: Olivier Blanc, François Guillaume, Branko Neskov

Montaxe: Rita Azevedo Gomes, Patricia Saramago

Música: Alexander Zekke

Fotografía: Acácio de Almeida, Jorge Quintela

Produtora: C.R.I.M. Productions (Portugal)

Distribuidora: NUMAX Distribución

Formato de proxección: DCP2K, 1.77:1

Idiomas orixinais: Portugués, italiano, inglés, grego, francés, español

FILMOGRAFÍA

A vinganza dunha muller, 2012

A Coleção Invisível, 2009

A Conquista de Faro, 2005

A 15ª Pedra: Manoel de Oliveira e João Bénard da Costa, 2004

Altar, 2003

Frágil Como o Mundo, 2002

Rei Artur, 1999

Parabéns Manoel de Oliveira: Intromissões, 1998

O Cinema Vai ao Teatro, 1996

O Som da Terra a Tremer, 1990

PREMIOS E FESTIVAIS

Premio da Fundação José Saramago e Livraria Lello ao mellor documental (DocLisboa, New Visions).

Seleccionado en Locarno 2016, SEFF - Festival de Cine Europeo de Sevilla 2016, Vienne - Vienna International Film Festival 2016, Cineticle Art Cinem 2016, Mostra Internacional de Cinema de São Paulo 2016, CineBH - International Film Festival Belo Horizonte 2016, Muestra de Cine Europeo de Lanzarote 2016, ZINEBI - The International Festival of Documentary and Shortfilm of Bilbao 2016, Festival de Cine de Zaragoza 2016, Caminhos do Cinema Português 2016, D'A Film Festival Barcelona 2017, BAFICI 2017

SINOPSE

Sophia de Mello Breyner Andresen e Jorge de Sena son dous dos escritores portugueses máis importantes do século xx. O exilio de Jorge, perseguido polo salazarismo, iníciase en Brasil en 1959 e continúa nos Estados Unidos, onde falece en 1978. Nunca regresou a Portugal. Estas cartas, postas en escena de maneira exemplar por Rita Azevedo Gomes, unen na distancia a Jorge e Sophia, alimentando unha complicidade afectiva e intelectual que manterán até a fin das súas vidas. A súa correspondencia e os seus poemas atravesan corpos, idiomas, países e imaxes nun filme-ensaio onde historia, política, pasado e futuro se mesturan con liberdade e absoluta mestría cinematográfica.

«Abrumadoramente bela e fascinante. Unha elexía cargada de significado»

Diego Bartlle, OTROS CINES

Presentación
e coloquio coa
directora: venres
2 de xuño, 19:30h

Na constelación de Rita

Por Alfonso Crespo

Xa nos tiña deixado Rita Azevedo Gomes, en 2007, un filme-diálogo inesgotábel, o que protagonizaron Manoel de Oliveira e João Bénard da Costa n'A 15ª pedra, e estas *Correspondencias* non fan senón reincidir na idea de intercambio, mais dando un chimpito mortal, ensaiando unha tradución formal ás implicacións individuais e colectivas do concepto. Así, o que no seu día se transmitiron Jorge de Sena e Sophia de Mello, cae no tempo mais, digamos, sen reducirse a el: as voces pretéritas dos poetas habitan hoxe a outras persoas que paladean o infinito dun legado que proxectan cara a diante.

É a pegada desta correspondencia o acontecemento que Rita transforma en constelación, reunindo os corpos e as voces dos seus cómplices, dos seus seres queridos (Cintra, Durão, Léon, Truffaut, Cozarinsky...), e regresando ao ideario moderno segundo o cal, esquecendo o todo pechado ao que debe responder o vínculo gramatical entre planos e escenas, o cinema pode pensarse en redución a un continuum apoiado na conxunción e: un, e dous e tres... Máxica coordinación de elementos heteroxéneos que Rita ensina pegados na parede, nunha imaxe poderosa da fragilidade. O plano, aquí, é outra cousa, ás veces o tremor dun afecto, un testemuño, unha perspectiva; outras unha ensoñación, unha rememoración, un tapiz que simultanea tempos na tradición de Nicholas Ray, con cuxo *We Can't Go Home*

Again (1973) se produce quizais a máis misteriosa das correspondencias.

Escribir dun filme coma este, que nos vai acompañar toda a vida, resulta complicado e se cadra sexa inane. Serve se acaso para engrandecer máis a unha muller que compón libros coma filmes e fai cinema coa pregnancia da palabra escrita.

Publicado en www.diariodesevilla.es/

***

“Sempre tiven claro que facer un documental didáctico e explicativo non ía comigo”

Entrevista con Rita Azevedo Gomes
Por Andrea Morán Ferrés

Ao ler as cartas xurdiu de inmediato o desexo de convertelas en filme?

Cando lin a correspondencia vin algo máis aló dese diálogo entre Sophia de Mello e Jorge de Sena. Agromaron as miñas propias lembranzas daquela época. Eu era unha nena, tería 10 ou 13 anos. Quedoume moi presente a lembranza dese tempo no que un non podía expresar libremente o que pensaba. Mais lendo o libro non tiña moita idea de como facer un filme. A escrita epistolar é un diálogo no que hai unha temporalidade, mentres que na literatura todo é máis libre. Non

planifiquéi se ía ser unha longa ou unha curta, aínda que si tiven sempre claro que facer un documental didáctico, correcto ou explicativo non ía comigo.

De que maneira encarou daquela esa exploración cinematográfica da poesía? Como se filma un poema? Por exemplo, se tes a frase «estou no mar», para min non ten ningún interese filmar unha praia porque xa está dito. Non me fai falla engadir unha imaxe porque mar, a palabra, xa o expresa de abondo. Hai que ter coidado de non ilustrar o que xa se di. Neste filme axudeime de diferentes materiais: os distintos formatos e cámaras, ao igual que os diferentes idiomas. Con toda esta amalgama, penso que quizais se xera unha nova correspondencia entre o filme e a maneira de facer cinema hoxe en día.

Ademais da carga poética, no filme tamén hai unha vertente na que resoan con forza as ideas de exilio e patria...

Tanto Sophia como Jorge escribiron nun contexto difícil que foi a época fascista. As súas cartas teñen moitas referencias a feitos políticos que ocorreron nese período de vinte anos, así que existía a opción de facer un filme cargado dunha posición política ou aproveitar outras cousas que contiñan eses textos, as partes que falan de cuestións que teñen a ver co ser humano, a poesía, os pensamentos, a liberdade de expresión. Interésame esta parte máis humana, mais obviamente a crítica segue aí.

Publicado en Caimán. Cuadernos de Cine
Tradución ao galego: Xan Gómez Viñas

NA LIBRARÍA NUMAX

Correspondencia 1959-1978,
Sophia de Mello Breyner Andresen
& Jorge de Sena. Guerra & Paz, 2010

O nome das coisas, Sophia de Mello Breyner
Andresen. Assírio & Alvim, 2015

Serena ciencia, Jorge de Sena. Pre-textos, 2012
En la desnudez de la luz, Sophia de Mello Breyner
Andresen. Universidad de Salamanca, 2014

Geografía, Sophia de Mello Breyner Andresen.
Assírio & Alvim, 2014

No tempo dividido, Sophia de Mello Breyner
Andresen. Assírio & Alvim, 2013

Dual, Sophia de Mello Breyner Andresen.
Assírio & Alvim, 2014

Obra poética, Sophia de Mello Breyner
Andresen. Assírio & Alvim, 2015

